

din fișierul dramaturgului

CIOBANUL

Îteodată, noaptea, visează vechea stînă, fumul care îi îneca pe el și pe celalt cioban, pe moșul, sub acoperișul scund de paie, mămăliga cu gust de mucegai, din mălaiul dat de vâtaf, urletele lupilor, care îl îngrozeau, pentru că moșul era șubred, el firav, ciinii slabi, ogîrjiți. E parcă iar atunci, îi e foame, au tăiat un miel, acum două săptămîni moșneagul și el au spus că l-a luat lupul, și vâtaful le-a scăzut din tain. Îi e foame și ar vrea acasă, în sat, la părinți, în bordeiul șoldiu, unde cel puțin nu urlă lupii, nu se aude așa vîntul, nu te îngroapă așa zăpada, chiar dacă nu e de mîncare, ca aici, chiar dacă nu e loc, între atîția copii, să dormi omeneste pe laviță.

Se trezește speriat, cu inima svîcnind. Aprinde lumina electrică. Dacă nu e prea tîrziu, dă drumul la radio, la televizor. Iar dacă e tîrziu, deschide o carte, tot despre cum se cresc oile scrie și în carte. Da, a visat că vrea să citească și nu poate, așa cum i s-a întîmplat la început, cînd a intrat cioban în gospodăria colectivă și i-au pus prima carte în mînă. Uitase slovele, făcuse de mult două clase primare, și uitase slovele ! Le-a învățat din nou, greu și cu un fel de panică : i se părea că n-are să le deprindă niciodată.

În casă e cald. Se vede în oglinda mare a dulapului cumpărat din oraș, odată cu toată garnitura de dormitor, la sfîrșitul anului trecut, cînd s-au făcut socotelile și a luat și primă. Aici, în pat, doarme nevasta, și alături băieții, flăcăii lui. Dorm adînc. Cel mare vrea să facă agronomia ; e bine asta. Cel mic are tot timpul treabă la Casa culturală. Joacă acolo, mai și scrie niște drăcii pe care le joacă împreună cu alții. Nu e rău, sigur, dar el ar fi mai bucuros să-l tragă la ea altfel de carte. Vezi, el de cînd a început să citească, s-a îndrăgostit treptat de știință. Întîi de lucruri mărunte, pe care toți le știau înaintea lui,

pe vremea cînd la stîină, sus, cu moșul, nu știa nimic. Și pe urmă a început să afle altele, pe care nici azi nu le pricep toți, poate nici președintele, nici învățătorul. Și a descoperit atunci fel de fel de minuni. O mulțime de cuvinte noi, și dincolo de fiecare cuvînt e un înțeles, și fiecare cuvînt înseamnă că un lucru pe care totdeauna, înainte, el îl văzuse mărginit, așezat acolo de cînd lumea, așa și nu altfel, cine știe de ce așa! — acuma are niște pricini pentru care e așa, și niște rădăcini venite de departe, și poate fi și altfel dacă vrei și dacă îți trebuie dar are legile lui, pline de rost. A învățat sute, mii de cuvinte noi și înțelesul lor întreg, a învățat legile pentru care în natură și între oameni fenomenele sînt într-un fel și pot deveni altfel. Și nu se mai sfirșește niciodată, poți să citești mereu, să afli mereu, să simți cum și mintea se face cuprinzătoare și tu stai altfel față în față cu lumea. Vezi, asta se cheamă știință! Cu literatura nu, nu se prea împacă. E vorba și acolo de lucruri frumoase sau interesante, care li s-au întîmplat unor oameni necunoscuți, poate chiar născociți, care seamănă cu unii pe care îi cunoaște sau nu seamănă deloc, dar știința, hei!, e cu totul altceva, acolo e vorba de adevărul adevărat. Nu că dincolo ar fi minciuni, dar pe el îl cheamă adevărul ăsta, și ar vrea mereu să afle mai mult. De asta-i pare rău de băiatul cel mic, cu înclinații spre literatură sau teatru, știe-l Domnul, dar n-ai ce-i face. Toată lumea spune că și ăsta e un lucru de soi, nu poți să te împotrivești.

Citește noaptea, citește la saivan, între o muncă și alta. Saivanul e mare, înalt, cu ferestre, nu te înecă fumul și nu te turtește acoperișul, ca în stîna aceea din copilărie. Nimeni nu mulge oile ca el, nimeni nu știe, în laboratorul de însămînțări artificiale, să minuiască microscopul și aparatele ca el, nimeni n-a obținut oi mai bune și miei mai mulți. Asta fiindcă le știe și din cărți, cu tot ce le trebuie și cum se pot îmbunătăți ca soi, ca exemplare.

Mai citește și cărți despre cer, despre cosmos, și cărți de fizică, așa, mai simple, de popularizare. Are să ajungă el și la altele, mai grele, mai de specialitate. Vezi, cerul ăsta la care ciobanul stă cu ochii ațintiți cît e vara de lungă, ce legi are și el! E bine, e grozav de bine să pui mina pe atitea adevăruri, și dacă ar avea acum douăzeci de ani, nu patruzeci ciți are, cît timp ar avea înaintea lui să priceapă și să știe. N-ar lăsa oile, nu, meseria e frumoasă, aduce azi o viață îmbelșugată, dar cît ar putea afla! Și pe urmă, în fiecare zi se mai descoperă cîte ceva, cînd ai douăzeci de ani poți să sperii că mai trăiești cel puțin patruzeci, și afli, timp de patruzeci de ani, în fiecare an, tot ce descoperă oamenii de știință și toate tainele lumii ăsteia mari, fiindcă azi nu trece an fără descoperire!

Lucia Demetrius